

Якщо кров тече

Лотерейні квитки не завжди приносять щастя. Увесь свій виграш Крейґ витратив на «айфон» останнього покоління. І, не приймаючи жодних відмов, подарував його доброму другові — літньому мільярдерові, містеру Герріґену. Але згодом чоловік помирає. Того ж вечора Крейґ отримує повідомлення із кількома буквами. SMS надійшло з номера містера Герріґена... («Телефон містера Герріґена»)

Одного дня в місті з'явився банер. Фото чоловіка середніх літ і напис: «Чак Кранц. 39 чудових років. Спасибі, Чаку!» Наче звичайне привітання. Та цей текст раптом починають транслювати всюди: на радіо, в інтернеті, на вуличних графіті й просто на вікнах будинків. Ніхто не знає, хто такий Чак. Але кажуть, якщо він помре, з ним загине увесь світ («Життя Чака»).

Приватний детектив Голлі Гібні бачить по телевізору терміновий репортаж про вибух у школі. В ефірі — кореспондент Чет Ондовскі. Чому, дивлячись на нього, Голлі відчула тривогу? Перевіривши купу інформації, вона змушена визнати: Чет «чистий». Та до Голлі приходять чоловік, який запевняє, що знає все про «ту істоту, яка кличе себе Ондовскі» («Якщо кров тече»).

Невизнаний письменник Дрю бачить дивний сон. Щур, якого вдень чоловік заніс побитим з негоди додому, отямився і заговорив. Щур запропонував Дрю угоду: він допоможе чоловікові створити роман-бестселер та здобути славу, але за це хтось із близьких Дрю мусить померти... («Щур»)

С Т І В Е Н
К І Н Г

ЯКЩО КРОВ ТЕЧЕ

CTIBEH
KING

**STEPHEN
KING**

IF IT BLEEDS

NOVELLAS

СТІВЕН КІНГ

ЯКЩО КРОВ ТЕЧЕ

ЗБІРКА

Переклад з англійської
Віталія Ракуленка

ХАРКІВ КЛУБ
2021 СІМЕЙНОГО
ДОЗВІЛЛЯ

Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля»
2021

ISBN 978-617-12-8671-9 (epub)

Жодну з частин цього видання не можна копіювати або відтворювати в будь-якій формі без письмового дозволу видавництва

Електронна версія зроблена за виданням:

Перекладено за виданням: King S. If It Bleeds : Novellas / Stephen King. — New York : Scribner, 2020. — 448 p.

Обережно! Ненормативна лексика!

Дизайнер обкладинки *Маріанна Пащук*

Кінг С.

К41 Якщо кров тече : збірка / Стівен Кінг ; пер. з англ. В. Ракуленка. — Харків : Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2021. — 512 с.

ISBN 978-617-12-8620-7

ISBN 978-1-982137-97-7 (англ.)

Приватний детектив Голлі Гібні бачить по телевізору терміновий репортаж про вибух у школі. В ефірі — кореспондент Чет Ондовскі. Чому, дивлячись на нього, Голлі відчула тривогу? Перевіривши купу інформації, вона змушена визнати: Чет «чистий». Та з Голлі

бажає зустрітися літній чоловік, який запевняє, що знає все про «ту істоту, яка кличе себе Ондовські» («Якщо кров тече»).

До збірки також увійшли повісті «Телефон містера Геррігена», «Життя Чака», «Щур».

УДК 821.111(73)

© Stephen King, 2020

© Depositphotos.com / kostyuchenko, Rangizzz, gl0ck, PantherMediaSeller, обкладинка, 2021

© Hemigo Ltd, видання українською мовою, 2021

© Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», переклад і художнє оформлення, 2021

Телефон містера Геррігена

Я родом з невеликого містечка, де жило сотень шість людей (та й зараз живе, просто я виїхав), але в нас, як і у великих містах, був інтернет, тож ми з батьком отримували чимдалі менше паперової пошти. Зазвичай містер Недб приносив тільки щотижневий примірник «Тайм», рекламні листівки, адресовані «Любим сусідам» або «Мешканцям», а також щомісячні рахунки. Але з 2004 року, коли мені виповнилося дев'ять і я почав працювати на містера Геррігена, що жив на пагорбі, до них додавалися мінімум чотири підписані мені від руки конверти щорічно. У лютому то була листівка на день Святого Валентина, у вересні — до мого дня народження, у листопаді — на День Подяки, а також різдвяна листівка — або саме перед святом, або зразу після нього. Всередині кожної листівки були однодоларовий білет лотереї штату Мейн і незмінний підпис: «З найкращими побажаннями від містера Геррігена». Формально і просто.

Батькова реакція також не змінювалася: він сміявся й добродушно заковчував очі.

— От жмикрут, — сказав тато одного разу. Можливо, це було, коли мені виповнилося одинадцять, через кілька років після того, як такі листівки почали приходити. — Платить тобі мізер і надсилає дешеву надбавку — білетики «Удачливого чортика» з «Гові».

Я зазначив, що принаймні один із чотирьох білетів зазвичай приносив кілька баксів. Коли таке траплялося, тато забирав мій виграш в крамниці «У Гові», бо неповнолітнім не можна було грати в лотерею, хай навіть вони й отримали білети в подарунок. Одного разу, коли мені поталанило серйозно і я виграв аж п'ять доларів, я попросив тата купити ще п'ять однодоларових білетів. Він відмовився, сказавши, що як потуратиме такій ігроманії, то моя мати перевернеться в домовині.

— Вистачить і того, що робить Герріген, — сказав тато. — Крім того, він мав би платити тобі сім доларів на годину. Або й вісім. Бог свідок, він може собі це дозволити. П'ятірка на годину — це, може, й законно, бо ти ще малий, але з певної точки зору це чисто тобі жорстоке поводження з дітьми.

— Мені подобається на нього працювати, — сказав я. — І він мені подобається.

— Розумію, — сказав він, — і не кажу, що коли ти читаєш для нього та полеш йому садок, то перетворюєшся на Олівера Твіста двадцять першого століття. Але він усе одно жмикрут. Дивно, що він витрачається на пошту, коли від його скриньки до нашої навряд чи більш як чотириста метрів.

За цією розмовою ми сиділи на ганку і пили зі склянок спрайт, тож тато ще й тицьнув пальцем уздовж нашої вулиці (грунтової, як і більшість вулиць у Гарлоу) в бік будинку містера Геррігена. Будинок той був справжнім маєтком і мав навіть критий басейн, оранжерею та скляний ліфт, у якому я *обождував* їздити, а також теплицю позаду, де колись стояла молочна ферма (я її не застав, але тато добре пам'ятав це).

— Ти ж знаєш, який у нього артрит, — сказав я. — Він тепер замість однієї палиці ходить із двома. Він не переживе, якщо подасться сюди пішки.

— Тоді міг би вручати ті чортові листівки просто тобі в руки, — сказав тато. В його словах не чулося докору, він скоріше просто дражнив мене. Вони з містером Геррігеном добре розумілися. Мій тато непогано уживався геть з усіма в Гарлоу. Мабуть, тому й був таким хорошим продавцем. — Бог свідок, ти проводиш там досить часу.

— Це було б уже геть інше, — сказав я.

— Хіба? Чого ж то?

Я не міг пояснити. Завдяки чималій кількості прочитаного мені вистачало словникового запасу, але життєвого досвіду — ще ні. Я лиш знав, що любив отримувати ті листівки, любив чекати, поки їх принесуть, чекати на лотерейний білет, а тоді зішкрябувати захисний шар (завжди своєю щасливою монеткою), любив читати старомодний прописний рядок «З найкращими побажаннями від містера Геррігена». Коли я зараз про це згадую, мені спадає на думку слово «церемоніальний». Саме таким чином містер Герріген носив свої вузькі чорні краватки, коли ми з ним вибиралися до міста, хоча він зазвичай просто сидів за кермом практичного фордівського седана й читав «Файненшл Таймс», поки я ходив по торговельному центру і збирав покупки за списком. Серед них завжди були рагу з просолоною яловичиною, а також дюжина яєць. Містер Герріген періодично висловлював думку про те, що людина пречудово здатна прожити на самих тобі яйцях і рагу з просолоною яловичиною, щойно

досягне певного віку. Коли я спитав, що то саме за вік, він відповів, що шістдесят вісім.

— Коли людині виповнюється шістдесят вісім, — сказав він, — їй уже не потрібні вітаміни.

— Справді?

— Ні, — відповів він. — Я просто так кажу, щоб виправдати свої шкідливі харчові звички. Ти замовляв супутникове радіо для цієї машини чи ще ні, Крейгу?

— Замовляв.

З татового комп'ютера, бо містер Герріген свого не мав.

— Тоді де воно? Бо зараз тільки й можна зловити, що клятого пустомолота Лімбб.

Я показав йому, як перейти на супутникове радіо. Він прокрутив ручку повз, мабуть, сотню станцій, аж доки не знайшов таку, що спеціалізувалася на кантрі. Там грали «Тримайся свого чоловіка».

У мене від цієї пісні й досі дрижаки пробігають. Думаю, що це назавжди.

Того дня, коли мені ще було одинадцять і ми з татом пили собі спрайт та дивилися на великий будинок (у Гарлоу його так і називали — «Великий будинок», наче то була тюрма Шоушенк), я сказав:

— Прикольно отримувати паперову пошту.

Тато закотив очі.

— *Мейли* — ось що прикольно. І стільникові телефони. Вони для мене наче дива якісь. Ти надто малий, щоб зрозуміти. Якби ти виріс із самою лише загальною телефонною лінією, на якій ще чотири будинки крім твого, а в одному з них жила місіс Едельсон, котра ніколи не змовкала... отоді б ти, мабуть, думав інакше.

— А коли мені можна буде мати свій телефон?

Я того року багато разів про це питав, а коли вийшли перші айфони, то ще частіше.

— Коли я вирішу, що ти досить дорослий.

— Як не хочеш казати, то й не кажи.

Була моя черга заковувати очі, що дуже смішило тата. А тоді він знов посерйознішав.

— Ти розумієш, наскільки Джон Герріген багатий?

Я знизав плечима.

— Я знаю, що в нього колись були фабрики.

— У нього було більше, ніж просто фабрики. До того як вийти на пенсію, він був верховним вождем у фірмі, що звалася «Оук Ентерпрайз». Їй належали корабельний завод, торговельні центри, мережа кінотеатрів, телекомунікаційна компанія і не знаю що там ще. «Оук» була однією з найбільших на біржі.

— Що таке біржа?

— Ринок акцій. Азартна гра заможних людей. Коли Герріген продавав свою частку, про це повідомили не просто в діловій рубриці «Нью-Йорк Таймс», а на першій сторінці. Той дядько, що їздить на шестирічному «форді», живе в кінці ґрунтової дороги, платить тобі п'ять баксів на годину і присилає доларові лотерейні білетики чотири рази на рік, сидить більш як на мільярді доларів. — Тато всміхнувся. — А мій найгірший костюм, який твоя мати змусила б мене віддати благодійникам, якби була зараз жива, кращий за той, у якому він ходить до церкви.

Усе це здалося мені цікавим, особливо думка про те, що містер Герріген, котрий не мав ноутбука чи й простого телевізора, колись володів телекомунікаційною компанією і кінотеатрами. Закладаюся, що він ніколи не ходив у кіно. Мій тато називав таких луддитами, маючи на увазі (серед усього іншого) тих, хто не любив усіляких гаджетів. Супутникове радіо було винятком, тому що йому подобалася музика кантрі й він ненавидів рекламу на WOXO — єдиній станції з кантрі й вестерном, яку ловив приймач в його машині.

— Ти знаєш, скільки це — мільярд, Крейгу?

— Сто мільйонів, правильно?

— Якщо точніше, то *тисяча*.

— Ого, — сказав я, але тільки тому, що ситуація потребувала «ого».

Я розумів суму в п'ять баксів, розумів п'ять сотень — ціну за вживаний мопед, що продавався на Діп-Кат-роуд, яким я мріяв заволодіти (ну, хай щастить), а також мав теоретичне уявлення про п'ять тисяч — стільки тато заробляв щомісяця продавцем у «Тракторах і важкій техніці Пармело» в Гейтс-Фолз. Татів знімок завжди висів на стіні під написом «Продавець місяця». Він стверджував, що це невелика річ, але я все розумів. Коли він отримував продавця місяця,

ми ходили вечеряти до «Марселя», чепурного французького ресторану в Касл-Року.

— «Ого» — це правильно, — сказав тато й підніс склянку в бік великого будинку на пагорбі, з усіма його здебільшого незайманими кімнатами й ліфтом, котрий містер Герріген ненавидів, але мусив користуватися через артрит і радикуліт у попереку та крижах. — «Ого» — це дуже точно, чорт забирай.

Перш ніж я розкажу про свій виграшний лотерейний білет, смерть містера Геррігена і проблеми з Кенні Янко, що виникли в мене, коли я перейшов до старшої школи в Гейтс-Фолз, мені ще слід розповісти про те, як я потрапив до містера Геррігена на роботу. Це сталося через церкву. Ми з татом ходили до Першої методистської церкви Гарлоу, вона ж єдина методистська церква Гарлоу. Була колись іще одна, яку використовували баптисти, але згоріла у 1996 році.

— Дехто святкує народження дитини феєрверками, — казав тато. Мені тоді не могло бути більш як чотири роки, але я все пам'ятаю — мабуть, тому, що мене зацікавили феєрверки. — А ми з твоєю мамою вирішили привітати тебе, Крейгстере, спаливши церкву. Та й гарненько ж вона горіла!

— Не кажи такого, — сказала мати. — А ну як він повірить і сам спалить церкву, коли народиться його дитина?

Вони багато жартували разом і сміялися, а я не розумів тих жартів.

Ми втрьох ходили до церкви, риплячи чобітьми по втопаному снігу взимку, а влітку збиваючи пил святковими туфлями (котрі мама протирила серветкою, коли ми заходили всередину), і я завжди тримав тата лівою рукою, а маму — правою.

Вона була хорошою мамою. У 2004 році, коли я почав працювати у містера Геррігена, я страшенно сумував за нею, хоч вона на той час уже три роки як померла. Тепер, шістнадцять років по тому, я й досі за нею сумую, нехай її обличчя й вицвіло в пам'яті, а фотографії хоч і освіжають його, але ненабагато. Те, що співається в пісеньці про дітей, котрі не мають мами, — це правда. Їм важко. Я любив тата, і ми завжди добре розумілись, але пісенька правдива і ще де в чому: на світі багато такого, чого тато не розуміє. Наприклад, як зробити віночок з кульбабок у великому полі позаду будинку, надіти тобі на голову й сказати, що сьогодні ти не просто собі маленький хлопчик, а король

Крейг Перший. Або як тішитися, але тихенько — не хвалитися і все таке, — коли ти починаєш читати комікси про Супермена та Спайдермена в три роки. Як лягати з тобою в ліжку, коли ти прокинувся серед ночі від кошмару, в якому за тобою гнався Доктор Восьминіг. Як обійняти тебе й сказати, що все буде гаразд, коли якийсь більший хлопець — наприклад, Кенні Янко — вибиває з тебе дух.

Того дня мені дуже допомогли б такі обійми. Материнські обійми в той день могли немало змінити.

Дар не вихвалитися своїм скоростиглим умінням читати я отримав від батьків, котрі рано навчили мене, що мати якийсь особливий талант — це не значить бути кращим за інших. Але чутка таки розійшлася, як буває в маленьких містечках, і коли мені було вісім, преподобний Муні спитав, чи не хотів би я прочитати уривок із Біблії в Родинну неділю. Мабуть, його зацікавила незвичність ситуації: здебільшого він знаходив на цю честь хлопця чи дівчину зі старших класів. Найближчої неділі я читав з Євангелія від Марка, а після служби преподобний сказав, що я впорався добре і що він запрошує мене читати хоч кожного тижня, якщо я забажаю.

— Він каже, що мале дитя поведе їх, — сказав я татові. — Так написано в Книзі пророка Ісаї.

Батько буркнув так, ніби це його не дуже зворушило. Тоді кивнув.

— Добре, якщо пам'ятатимеш, що ти засіб, а не сенс.

— Що?

— Біблія — це Слово Боже, а не Слово Крейгове, тож не дуже задирай носа.

Я відповів, що не буду, і наступні десять років — доки не пішов до коледжу, де навчився курити травичку, пити пиво й ганятися за дівчатами, — я читав щотижневий уривок. Робив це навіть коли переживав найгірше. Преподобний за тиждень називав мені потрібне місце в Писанні — з точністю до розділу й рядка, як то кажуть. А тоді на зустріч методистської молоді в четвер я приносив йому список слів, котрих не міг вимовити. У результаті я, можливо, тепер залишився єдиною душею в штаті Мейн, котра знає не тільки як пишеться «Навуходоносор», але й де в цьому імені ставиться наголос.

Один з найбагатших людей Америки переїхав до Гарлоу років за три до того, як я отримав недільну роботу, де читав Писання старшим своїм. Тобто на зламі століть, одразу після того, як продав усі свої компанії й вийшов на пенсію, і до того, як його великий будинок був завершений (басейн, ліфт і під'їзна дорога з твердим покриттям з'явилися пізніше). Містер Герріген щотижня приходив до церкви у своєму бувалому в бувальцях чорному костюмі з обвислими ззаду штаньми, у застарілій вузькій чорній краватці, з ретельно зачесаним рідким та сивим волоссям. Решту тижня те волосся стирчало куди хотіло, як в Ейнштейна після напруженого дня розшифрування законів космосу.

Тоді він ще використовував лиш один ціпок, на який спирався, коли ми підводилися заспівати гімни, котрі я, либонь, пам'ятатиму аж до смерті. І ті рядки зі «Старого міцного хреста» про воду і кров, що текли з пораненого боку Ісуса, завжди викликали в мене дрижаки, точнісінько як останній куплет із «Тримайся свого чоловіка», коли Теммі Вайнет виводить на повну силу. А от містер Герріген не співав по-справжньому (і добре, бо голос у нього був іржаво-скрипучий), але ворухив губами разом з усіма. Це в них із моїм татом було спільне.

Однієї неділі восени 2004 року (усі дерева в нашій частині світу пломеніли барвами) я прочитав із Другої книги Самуїлової, роблячи те, для чого мене покликали: наділяв паству посланням, яке сам ледь-ледь розумів, але пам'ятав, що преподобний Муні пояснить усе в проповіді: «Краса Ізраїлева побита на нагір'ях твоїх: полягли могутні витязі! Не розказуйте ж про це в Гаті, не оголошуйте на вулицях Ашкелона, щоб не тішилися дочки філістимлян, щоб не раділи дочки необрізаних».

Коли я сідав на нашій лаві, батько поплескав мене по плечу й прошепотів: «Ох і насипав же ти мені у вуха». Довелося прикрити рота, щоб сховати усмішку.

Наступного вечора, коли ми вже домивали посуд після вечері (тато мив, а я витирав і складав), на під'їзну доріжку заїхав «форд» містера Геррігена. Його ціпок погунав сходами до дверей, і тато відчинив ще до того, як містер Герріген устиг постукати. Містер Герріген відхилив пропозицію перейти до вітальні й сів за стіл на кухні як свій. Він

погодився на запропонований татом спрайт, але відмовився від склянки.

— Я п'ю з пляшки, як мій батечко, — сказав він.

Бувши діловою людиною, він зразу перейшов до суті. Якщо мій тато дасть згоду, сказав містер Герріген, він хотів би найняти мене, щоб читати йому дещо дві-три години на тиждень. За це він платив би п'ять доларів на годину. Він міг би запропонувати ще три години додаткової праці, якби я взявся трохи допомагати в його садку й виконувати іншу роботу, наприклад, відкидати сніг зі сходів узимку й витирати пил звідусіль, де той осідав упродовж року.

Двадцять п'ять або й тридцять доларів на тиждень, а половина цього — за читання, хоч читати я був ладен і безкоштовно! Я не міг у це повірити. Мені одразу згадалась ідея накопичити на мопед, хоч закон і забороняв мені на ньому їздити ще сім років.

Пропозиція звучала надто добре, щоб бути правдою, і я боявся, що батько відмовиться, але він погодився.

— Тільки не давайте йому нічого суперечливого, — сказав тато. — Ніякої скаженої політики, ніякого надмірного насильства. Він читає як дорослий, але йому лиш дев'ять років, та й то недавно сповнилося.

Містер Герріген дав таку обіцянку, відпив ще трохи спрайту і плямкнув шкірястими губами.

— Так, він добре читає, але я хочу найняти його не тільки через це. Він не *бубонить*, навіть коли не розуміє читаного. Мені це здається примітним. Не дивовижним, але примітним.

Він поставив пляшку й нахилився вперед, вперши в мене гострий погляд. Я часто бачив у тих очах веселоці, але теплоту — дуже рідко, і в той вечір у 2004 році її там не було.

— Про твоє вчорашнє читання, Крейгу. Ти знаєш, що мається на увазі під виразом «дочки необрізаних»?

— Не дуже, — сказав я.

— Я так і думав, але у твоєму голосі все одно прозвучали доречні гнів і побивання. До речі, ти знаєш, що таке «побивання»?

— Плач і все таке.

Він кивнув.

— Але ти не перегнув палиці. Не роздуб казна-що. Це було добре. Читець — це носій, а не творець. Преподобний Муні допомагає тобі з вимовою?

— Так, сер, іноді.

Містер Герріген відпив ще спрайту й підвівся, спираючись на ціпок.

— Скажи йому, що в слові «Ашкелон» наголос на останній склад, а не на другий. Мені воно прозвучало як незапланований жарт, але в мене таке собі почуття гумору. То як, пробний сеанс у середу, десь о третій? У тебе тоді вже скінчаться уроки?

Я виходив з початкової школи Гарлоу о пів на третю.

— Так, сер. О третій буде добре.

— Скажімо, до четвертої? Чи це надто довго?

— Нормально, — сказав тато. Здається, вся наша розмова його трохи приголомшила. — Ми сідаємо до столу не раніше ніж о шостій. Я люблю дивитися місцеві новини.

— Хіба вони не псують травлення?

Тато засміявся, хоча мені здається, що містер Герріген не жартував.

— Іноді так. Я не прихильник містера Буша.

— Він трохи дурко, — погодився містер Герріген, — але хоч оточив себе людьми, котрі розуміються на справах. О третій у середу, Крейгу, приходь вчасно. Я ніколи не терпів запізнь.

— І жодного непристойного читива, — сказав тато. — Для цього ще буде час, коли він підросте.

Герріген пообіцяв і це, але думаю, що люди, котрі знаються на тому, як ведуться справи, також розуміють, що обіцянки легко знехтувати, адже вони роздаються безкоштовно. Безперечно, в «Серці п'їтьми», першій книзі, яку я йому прочитав, не було нічого непристойного. Коли ми закінчили, містер Герріген спитав, чи зрозумів я її. Не думаю, що він намагався мене наставляти, — йому просто було цікаво.

— Не дуже багато, — сказав я, — але той Курц добряче сказаний. Це я зрозумів.

Нічого непристойного не було і в наступній книзі — «Сайлас Марнер», на мою скромну думку, був просто марафоном нудьги. А от третя, «Коханець леді Чаттерлей», уже відкрила мені очі. Коли я познайомився з Констанс Чаттерлей і її охочим егерем, ішов 2006 рік. Мені було десять. Стільки років минуло, а я й досі пам'ятаю слова «Старого міцного хреста» і так само живо пригадую, як Меллорс погладжував леді рукою й бурмотів: «Ото добре». Хлопцям корисно дізнатися про те, як він до неї ставився, і пам'ятати це.

— Ти розумієш те, що прочитав? — спитав містер Герріген після одного особливо пристрасного уривка. Знову — просто цікавість.

— Ні, — сказав я, але то була не чиста правда. Я розумів набагато більше з того, що коїлося між Оллі Меллорсом і Конні Чаттерлей у лісі, ніж із того, що було між Марлоу і Курцом у Бельгійському Конго. Осягнути секс важко (це я зрозумів ще до того, як потрапив до коледжу), але зрозуміти навіженість іще важче.

— Гарзд, — сказав містер Герріген, — але якщо батько питатиме, що ми зараз читаємо, пропоную відповідати, що «Домбі і сина». Її візьмемо наступною.

Батько так і не спитав — принаймні про ту книжку, — і я відчув полегшення, коли ми перейшли до «Домбі», бо то був мій перший дорослий роман, про який я пам'ятаю, що він мені дуже сподобався. Я не хотів брехати татові, бо почувався б від цього жахливо, хоч і впевнений, що містер Герріген не мав би проблем.

Містер Герріген любив, коли я читав для нього, бо його очі швидко стомлювалися. Мабуть, полоти квіти було кому й без мене — Піт Боствік, котрий стриг той акр чи скільки газону, мабуть, був би радий узятися й за це. А Една Гроген, що доглядала будинок, радо б витирала пил із чималої колекції прадавніх кульок зі штучним снігом і скляних прес-пап'є, але то була моя робота. Йому здебільшого просто подобалося мати мене поруч. Він так і не сказав мені нічого такого аж до самої смерті, але я це знав. Тільки не розумів чому, та й досі не впевнений, чи розумію.

Одного разу, коли ми поверталися з вечері в «Марселі» в Касл-Року, тато якось дуже різко сказав:

— Герріген коли-небудь торкався тебе так, як тобі не сподобалося?

Залишалося ще кілька років до того дня, коли в мене могла вирости бодай тінь вусів, але я знав, про що він питав: заради Бога, нам розповідали в третьому класі про небезпеку від незнайомих і «недоречні дотики».

— Ти питаєш, чи не лапав він мене? Ні! Боже, тату, він не гей.

— Гарзд. Не закипай, Крейгстере. Я мусив спитати. Ти проводиш там багато часу.

— Якби він мене лапав, то міг би принаймні присилати дводоларові лотерейні білети, — сказав я, і тато розсміявся.

Я заробляв приблизно тридцять доларів на тиждень, і тато наполіг, щоб я відкладав принаймні двадцять із них на ощадний рахунок на коледж. Я так і робив, хоч і вважав це мегадурістю. Коли навіть підлітковий вік здається далеким, мов Місяць, то коледж узагалі ніби щось із наступного життя. Але десять баксів на тиждень все одно були розкішшю. Я щось витрачав на бургери й молочні коктейлі в кафетерії «Гові», але більшу частину — на старі книжки в м'якій палітурці в букіністичній крамниці «Далі» у Гейтс-Фолз. Мої книжки не були такі важкі, як ті, що я читав містеру Геррігену (навіть «Леді Чаттерлей» була важкуватою, коли Констанс і Меллорс не наганяли пари). Мені подобалися романи про злочини, а також вестерни, схожі на «Перестрілку в Гіла-Бенді» й «Розжарений свинець». Читати містерові Геррігену — то була робота. Я не впрівав, але таки працював. А книжка на кшталт «Одного понеділка ми всіх повбивали» Джона Д. Макдональда була чистою насолодою. Я казав собі, що ті гроші, які не йшли на коледж, було б непогано назбирати на один з нових телефонів від «Еппл», котрі пішли в продаж улітку 2007 року, але вони коштували дорого, під шістсот баксів, тож по десять доларів на тиждень я складав би понад рік. А коли тобі всього одинадцять з половиною (скоро дванадцять), цілий рік — це дуже довго.

Крім того, мене приманювали ті старі барвисті палітурки.

Різдвяного ранку 2007 року, три роки по тому, як я почав працювати на містера Геррігена, і за два роки до його смерті, під ялинкою для мене лежав єдиний пакуночок, і тато сказав, щоб я залишив його наостанок, доки він належним чином не помилується пейсловим жилетом, човганцями й бріаровою люлькою, котрі я йому наготував. Коли з ними розібралися, я здер обгортку зі свого єдиного подарунка й заверещав від радості, бо побачив те, чого весь час прагнув, — айфон, котрий умів робити так багато всього, що поруч із ним батьків телефон у машині здавався викопним.

Відтоді багато змінилося. Тепер уже айфон, який батько подарував мені на Різдво у 2007 році, став такою ж минувшиною, як спільна телефонна лінія на п'ять родин, про котру він розказував мені в дитинстві. Відбулося стільки змін, стільки проривів — і то дуже швидко. У моєму різдвяному айфоні було всього шістнадцять додатків, усі попередньо встановлені. Одним з них був «Ютьюб», бо тоді

«Еплл» з «Ютьюбом» ще дружили (але це змінилося). Інший називався «SMS» — то був примітивний обмін текстовими повідомленнями (без емодзі — такого слова ще не з'явилося, — якщо ти не придумував їх сам). Був ще погодний додаток, що завжди помилявся. Але можна було дзвонити з пристрою настільки компактного, що він носився в кишені штанів, а ще краще — на ньому був «Сафарі», який поєднував тебе із зовнішнім світом. Коли ростеш у містечку без світлофорів і з ґрунтовими дорогами, як-от Гарлоу, зовнішній світ — то дивне і спокусливе місце, якого хотілося торкнутись, а телевизор не міг адекватно в цьому зарадити. Принаймні мені хотілося. Усе це було на відстані простягнутого пальця, дяка AT&T і Стіву Джобсу.

Був там і ще один додаток, який змусив мене згадати про містера Геррігена навіть того радісного ранку. Дещо набагато крутіше за супутникове радіо в машині. Принаймні для таких, як він.

— Дякую, тату, — сказав я та обійняв його. — Дякую-дякую-дякую!

— Тільки не сиди в ньому постійно. Ціни на дзвінки хтозна-які, тож я стежитиму.

— Вони скоро подешевшають, — сказав я.

У цьому я не помилився, і тато ніколи не дорікав мені рахунками. Мені все одно не дуже було кому дзвонити, але я любив дивитися відео на ютьюбі (і тато теж), і мені подобалося ходити до світу, котрий ми тоді позначали трьома буквами «w» — до всесвітньої мережі. Іноді я переглядав статті у «Правді» — не тому, що розумів російську, а просто тому, що міг.

Не минуло й двох місяців, я повернувся зі школи, відкрив поштову скриньку й знайшов конверт, підписаний мені старомодним почерком містера Геррігена. То була моя листівка до дня Святого Валентина. Я увійшов у дім, скинув книжки на стіл і розкрив конверт. Листівка не була квітчаста чи сентиментальна — у містера Геррігена був інакший стиль. На ній був зображений чоловік у смокінгу, що стояв у полі квітів і вклонявся, тримаючи в руці циліндр. Усередині був друкований напис: «Нехай рік буде сповнений любов'ю і дружбою». А нижче дописано: «З найкращими побажаннями від містера Геррігена». Чоловік зняв капелюха і вклонявся: хороше побажання, нічого

шмаркливого. Отакий був містер Герріген. Пригадуючи це, я дивуюся, чому він взагалі вважав день Святого Валентина гідним листівки.

У 2008 році на зміну однодоларовим білетикам «Удачливий чортик» прийшла «Соснова готівка». На білетіку було зображено шість сосен. Якщо під зчухраним захисним шаром знаходилося три однакові числа, ти вигравав саме цю суму. Я зчухрав деревця й глипнув на числа. Спочатку подумав, що це помилка або якийсь жарт, хоч містер Герріген і не був жартівником. Я глянув ще раз, пробігшись пальцями по відкритих числах, змітаючи геть залишки того, що тато називав (неодмінно закотивши очі) «сріблястим брудом». Числа не змінювались. Може, я й засміявся — цього не пам'ятаю, але добре пам'ятаю крик. Крик радості.

Я вихопив з кишені новий телефон (тепер завжди мав його при собі) й набрав «Трактори Пармело». Потрапив на Деніз, секретарку, і коли вона почула, який я задиханий, то спитала, що трапилося.

— Нічого, нічого, — сказав я. — Але мені треба просто зараз поговорити з татом.

— Гаразд, почекай трошки. — А тоді: — Ти наче дзвониш із того боку Місяця, Крейгу.

— Я з мобільного. — Боже, як я любив це говорити.

Деніз гмикнула.

— Ті штуки повні радіації. Я б собі ніколи такий не завела. Стривай.

Тато теж спитав, що сталося, бо я раніше ніколи не дзвонив йому на роботу, навіть коли шкільний автобус поїхав без мене.

— Тату, я отримав валентинського лотерейного білета від містера Геррігена...

— Якщо ти дзвониш, аби розказати, що виграв десять доларів, то міг би й почекати, доки...

— Ні, татку, це великий приз! — Для однодоларових білетів у ті часи так воно і було. — *Я виграв три тисячі доларів!*

Тиша на лінії. Я подумав, чи не обірвалося з'єднання. У ті часи мобільні телефони, особливо нові, постійно уривали дзвінки. Хоч телефонну компанію й називали «Матінка Белл», вона не завжди була найкращою матір'ю.

— Тату? Ти на зв'язку?

— Ага. Ти впевнений?

— Так! Я зараз на нього дивлюся! Три тисячі доларів! Раз у верхньому ряду і двічі в нижньому!

Ще одна довга пауза, а тоді я почув, як тато сказав комусь: «Здається, мій малий виграв якісь гроші». За мить він повернувся до мене.

— Поклади десь у безпечне місце, доки я повернусь.

— Куди?

— Давай, може, в коробку з-під цукру з комори?

— Точно, — сказав я. — Гаразд.

— Крейгу, там точно все правильно? Не хочеться, щоб ти засмучувався, тож перевір ще раз.

Я перевіряв, переконаний у тому, що татів сумнів якимось змінить те, що я побачив, і принаймні один з написів «\$ 3000» перетвориться на щось інше. Але все лишилося на місці.

Я сказав йому про це, і він засміявся.

— Ну, тоді вітаю. Сьогодні йдемо до «Марсея», ти пригощаєш.

А тут засміявся вже я. Не пам'ятаю, щоб коли-небудь відчував таку чисту радість. Я мусив подзвонити комусь іще, тож набрав містера Геррігена, котрий відповів по своєму луддитському стаціонарному телефону.

— Містере Герріген, дякую за листівку! І дякую за білет! Я...

— Ти дзвониш із того свого гаджета? — спитав він. — Мабуть, так, бо я тебе ледве чую. Ти наче десь на іншому боці Місяця.

— Містере Герріген, я виграв великий приз! Три тисячі доларів! Дуже вам дякую!

Запала тиша, але не така довга, як батькова, а коли він знову заговорив, то не перепитував, чи я не помилився. Не сумнівався в мені.

— Тобі поталанило, — сказав він. — Вітаю.

— Дякую!

— Прошу, але дякувати не обов'язково. Я їх купую рулонами. Розсилаю друзям і діловим знайомим як таку собі... гм... візитку, можна сказати. І так уже багато років. Один з них рано чи пізно мав виграти.

— Тато змусить мене покласти більшу частину до банку. Думаю, що це правильно. Фонд на коледж добряче виросте.

— Якщо хочеш, дай їх мені, — сказав Герріген. — Дозволь їх для тебе інвестувати. Думаю, що можу гарантувати кращий прибуток, ніж

банківський відсоток. — А тоді додав уже більше для себе, ніж для мене: — Щось дуже безпечне. Цей рік для ринку буде не дуже добрим. На обрії вже видно хмари.

— Аякже! — Я подумав ще раз. — Ну, майже напевне. Треба поговорити з татом.

— Звісно. Так і слід. Скажи, що я також готовий гарантувати базову суму. Ти сьогодні ще приходиш читати? Чи відкладеш цю справу, коли вже став заможною людиною?

— Аякже, мені тільки треба повернутися додому раніше за тата. Ми вечеряємо в ресторані. — Я помовчав. — Хочете піти з нами?

— Не сьогодні, — сказав він не вагаючись. — Знаєш, ти міг би взяти й розказати мені про все особисто, коли вже все одно приходиш. Але тобі дуже подобається той твій гаджет, так? — Він не чекав відповіді — вона була йому не потрібна. — Що скажеш про ідею інвестувати твоє неочікуване щастячко в акції «Еплл»? Думаю, вони в майбутньому стануть доволі успішними. Люди кажуть, цей айфон поховає блекбері. Уяви собі телефон, який копає могилу іншому. Коротше, не відповідай зараз, а спочатку обговори все з батьком.

— Так і зроблю, — сказав я. — Я скоро прийду. Прибіжу.

— Молодість — прекрасна пора, — сказав містер Герріген. — Шкода, що вона марнується на дітей.

— Га?

— Багато хто казав таке, але Шоу висловив найкраще. Не зважай. Аякже, біжи. Біжи, наче тебе жене привид Дікенса, бо саме його книжка на нас і чекає.

Я пробіг чотириста метрів до будинку містера Геррігена, а назад ішов поволі, і дорогою мені саянула ідея. Спосіб віддячити йому, хоч він і сказав, що подяка не обов'язкова. За нашою шикарною вечерею в «Марселі» того вечора я розповів татові про те, як містер Герріген запропонував інвестувати мій негаданий виграш, а також про ідею того, яким подарунком віддячити. Я думав, що тато сумніватиметься, і не помилився.

— Я абсолютно не проти того, щоб він інвестував гроші. Щодо твоєї ідеї... ти ж знаєш, що він думає про такі речі. Він не просто найбагатший у Гарлоу — та що там, в усьому Мейні, — але також єдиний, хто не дивиться телевизор.

— У нього є ліфт, — сказав я. — І він ним користується.

— Користується, бо мусить. — Тоді тато усміхнувся: — Але це твої гроші, і якщо тобі хочеться витратити двадцять відсотків із них саме так, я не заборонятиму. Коли він відмовиться, можеш віддати мені.

— Ти справді думаєш, що він відмовиться?

— Так.

— Тату, а чому він узагалі сюди переїхав? Ну, ми ж просто маленьке містечко. Ми *ніде*.

— Якби ж я знав. Спитай його якось. А зараз — як щодо десерту, марнотрате мій?

Десь через місяць я підніс містерові Геррігену новий айфон. Я не пакував його — і тому, що не було ніякого свята, і тому, що знав, як йому подобається — без мішури та брязкалець.

Він з видимим здивуванням перевернув коробку раз чи два в покручених артритом руках. А тоді простягнув річ мені.

— Дякую, Крейгу, я ціную твій намір, але ні. Раджу віддати його батькові.

Я взяв коробку.

— Він і сказав, що ви так відповісте.

Я був розчарований, але не здивований. І ще не готовий здаватися.

— Твій батько — мудра людина. — Він нахилився вперед у кріслі й стиснув долоні між розведеними колінами. — Крейгу, я рідко даю поради і майже завжди тільки дарма переводжу ними повітря, але сьогодні дам тобі одну. Генрі Торо казав, що не ми володіємо речами, а вони — нами. Кожен новий предмет: дім, машину, телевізор, модний телефон, як оцей, — ми мусимо нести на власних плечах. Пригадую, як Джейкоб Марлі казав Скруджу: «Це ланцюги, що їх я скував за життя». У мене нема телевізора, бо коли б був, то я б його дивився, хоча майже всі передачі в ньому — то чисті нісенітниці. У мене нема радіо в будинку, тому що я б тоді його слухав, а мені ж тільки й треба, що дрібка кантрі, аби перебити монотонність довгої поїздки. Якби в мене було *оце*... — він вказав на коробку з телефоном, — то я, безперечно, використовував би його. Я отримую дванадцять періодичних видань поштою, і вони містять усю інформацію, за якою мені треба стежити в діловому світі, й про сумне становище справ у світі ширшому. — Він відхилився назад і зітхнув. — Ну от. Я не

тільки дав пораду, а й виголосив цілу промову. Похилий вік дуже підступний.

— Можна показати вам одну штуку? Ні, дві.

Він видав мені один з тих поглядів, котрими іноді наділяв садівника й хатню робітницю, але до того дня ніколи не звертав на мене: такий пронизливий, скептичний і доволі неприємний. Через роки я зрозумів, що то погляд проникливого цинічного чоловіка, котрий вірить, що вміє зазирати вглиб більшості людей, і не очікує знайти там нічого хорошого.

— Це тільки підтверджує старе прислів'я про те, що жодне добре діло не лишається непокараним. Я потихеньку починаю жалкувати, що твій білетик виграв. — Він знову зітхнув. — Гаразд, давай, демонструй. Але ти мене не переконаєш.

Отримавши той погляд, такий відсторонений і холодний, я вже подумав був, що він правий. Що я таки віддам телефон батькові. Але коли я вже зайшов так далеко, то пішов ще далі. Я спеціально переконався, щоб телефон був повністю заряджений і працював — ха-ха — як новенький. Я ввімкнув його й показав на іконку в другому ряді. На ній були ламані лінії, схожі на графік кардіограми.

— Бачите оце?

— Так, і бачу, що там написано. Але мені не потрібен звіт про ринок акцій, Крейгу. Ти ж знаєш, я передплачую «Волл-стріт Джорнал».

— Аякже, — погодився я, — але «Волл-стріт Джорнал» такого не вміє.

Я торкнувся іконки і відкрив додаток. З'явився індекс Доу-Джонса. Я гадки не мав, що означають числа, але бачив, що вони коливаються. 14720 naroslo do 14728, toді впало до 14704, toді підскочило до 14716. Очі містера Геррігена розширилися. Рот махом розкрився. Його ніби хтось угрів маракасом. Він узяв телефон і близько підніс до лица. Тоді глянув на мене.

— Ці числа в реальному часі?

— Так, — сказав я. — Ну, думаю, вони можуть відставати на хвилину-дві, не знаю напевне. Він підтягує їх з нової телефонної вежі в Моттоні. Нам пощастило, що вона так близько.

Він нахилився вперед. Куточків губ торкнулася мимовільна усмішка.

— Щоб я сказився. Це як тікерні апарати, що стояли вдома у магнатів.

— О, набагато краще, — сказав я. — Телеграфні тікери іноді відставали *на кілька годин*. Тато саме вчора про це розповідав. Його заворожує цей біржовий додаток, він постійно бере в мене телефон, щоб подивитися. Він розказував, що в 1929 році ринок акцій так сильно обвалився через те, що чим більше люди торгували, тим сильніше відставали тікери.

— Він правий, — сказав містер Герріген. — Усе зайшло надто далеко раніше, ніж хтось устиг натиснути на гальма. Звісно, штука на кшталт цієї могла б насправді прискорити розпродаж. Важко сказати, технологія ще така нова.

Я чекав. Хотів розповісти йому більше, продати йому це — врешті-решт, я був просто пацаном, — але щось підказало, що правильніше буде почекати. Він дивився на крихітні коливання Доу-Джонса. Здобував нову освіту просто на моїх очах.

— Але... — сказав він, не відриваючись від екрана.

— Але що, містере Герріген?

— У руках того, хто насправді знає ринок, щось подібне могло б... мабуть, *уже* може... — Він затих і задумався. Тоді сказав: — Я мав би про це знати. Те, що я на пенсії, мене не виправдовує.

— Ось іще дещо, — сказав я, не маючи терпіння чекати більше. — Усі ті журнали, що ви їх отримуєте? «Ньюсвік», «Файненшл Таймс», «Фордс»?

— «Форбс», — сказав він, і далі стежачи за екраном. Він нагадував мене самого в чотирирічному віці, коли я тримав у руках чарівну кулю з номером 8, отриману на день народження.

— Саме так. Можна мені телефон на хвилинку?

Він неохоче віддав айфон, і я був майже впевнений, що таки впіймав його. Я радів, але й трохи соромився цього. Наче бахнув ручну білочку по голові, коли вона підійшла взяти з долоні горішок.

Я запустив «Сафарі». Браузер тоді був набагато примітивніший, ніж сьогодні, але працював нормально. Я вбив у пошуковий рядок «Гугла» «Волл-стріт Джорнал», і за кілька секунд відкрилася їхня головна сторінка. Один із заголовків повідомляв: «“КАВОВА КОРОВА” СКОРОЧУЄ МЕРЕЖУ». Я показав його містеру Геррігену.

Він глипнув на екран, а тоді взяв газету зі столика біля крісла, куди я поклав його пошту, коли зайшов. Глянув на першу сторінку.

— Цього тут нема, — сказав він.

— Бо це вчорашнє число, — сказав я. Я завжди виймав пошту з його скриньки, коли заходив, і «Джорнал» завжди був обгорнутий навколо решти всього і перетягнутий гумовою стрічкою. — Ви отримуєте їх із запізненням на день. Як і всі.

А у святкову пору часопис приходив і на два дні пізніше, іноді й на три. Я міг про це не згадувати — містер Герріген сам постійно бурчав про це в листопаді й грудні.

— Це сьогоднішнє? — спитав він, дивлячись на екран. А тоді, перевіривши дату вгорі сторінки: — Так і є!

— Аякже, — сказав я. — Свіжі новини замість заприлих, так?

— Тут пишеться, що є мапа відділень, які будуть закриті. Можеш показати мені, як її побачити?

Він говорив з відвертою жадібністю. Я трохи злякався. Він згадав про Скруджа і Марлі; я почувався наче Мікі Маус у «Фантазії», коли той використав заклинання, якого не розумів, щоб пробудити мітли.

— Ви можете це зробити самі. Просто проведіть отак пальцем по екрану.

Я показав йому. Спершу він провів надто різко, і його занесло хтозна-куди, але потім він призвичаївся. І то швидше за мого тата. Знайшов потрібну сторінку.

— Ти бач, — дивувався він. — Шістсот крамниць! Бачиш, я ж тобі казав про тендітність оцих... — Він замовк, дивлячись на крихітну мапу. — Південь. Більшу частину закриють на півдні. Південь — це показник, Крейгу, це майже завжди... Думаю, мені треба подзвонити в Нью-Йорк. Ринок скоро закривається.

Він почав підводитися. Його звичайний телефон був на іншому боці кімнати.

— Можна подзвонити і з цього, — сказав я. — Він здебільшого для цього призначений. — Ну принаймні так було тоді. Я торкнувся іконки з телефоном і викликав клавіатуру. — Просто наберіть потрібний номер. Торкайтеся кнопок пальцем.

Він дивився на мене, і блакитні очі блискали з-під кудлатих білих брів.

— З нього можна дзвонити з наших закапелків?

— Ага, — сказав я. — Зв'язок шикарний завдяки новій вежі. У вас чотири палички.

— Палички?

— Не зважайте, дзвоніть. Я залишу вас, щоб ви могли побалакати, а тоді просто помахайте мені з вікна, коли...

— Нема потреби, це ненадовго, і приватність мені не потрібна.

Він обережно торкнувся цифр, ніби боявся спричинити вибух. А тоді так само обережно підніс айфон до вуха, поглядом шукаючи мого підтвердження. Я підбадьорливо кивнув. Він послухав, поговорив з кимось (спочатку надто голосно), а тоді, трохи почекавши, ще з кимось іншим. Тож я був особисто присутній при тому, як містер Герріген розпродав усі свої акції «Кавової корови», — при транзакції, що дорівнювала хтозна-скільки тисячам доларів.

Договоривши, він розібрався, як повернутися на домашній екран. Звідти знову відкрив «Сафарі».

— І «Форбс» тут є?

Я перевірів. Не було.

— Але якщо ви шукаєте статтю з «Форбс», про яку вже знаєте, то її, певно, можна знайти, бо хтось її вже мав запостити.

— Запостити?

— Так, і якщо вам потрібна про щось інформація, «Сафарі» вміє її шукати. Треба просто заґуглити. Дивіться.

Я підійшов до його крісла й забив у пошуковий рядок «Кавова корова». Телефон подумав, а тоді видав цілий список знайдених збігів, а серед них — ту статтю з «Волл-стріт Джорнал», через яку він дзвонив своєму брокерові.

— Ти дивись, — зачудовано сказав він. — Це інтернет.

— Ну так, — сказав я, думаючи: «Ну ще б пак».

— Усесвітня мережа.

— Ага.

— Котра існує вже скільки?

«Ви маєте знати це, — подумав я. — Ви великий бізнесмен, ви повинні знати таке навіть на пенсії, бо й досі цікавитесь».

— Не знаю точно, скільки вона існує, але люди сидять у ній постійно. Мій тато, вчителі, поліція... та геть усі. — Більш підкреслено: — І ваші компанії теж, містере Герріген.

— Ох, але ж вони вже не мої. Я таки трохи знаю, Крейгу, так само як трохи знаю про різні телепередачі, хоч і не дивлюся телевізор. У мене є схильність пропускати в газетах і журналах статті про технології, тому що мені нецікаво. От якби ти хотів поговорити про боулінг чи

мережі розповсюдження кінофільмів, то була б інша річ. Тут я тримаю руку на пульсі, так би мовити.

— Так, але хіба ж ви не бачите... ці компанії *використовують* технології. І якщо ви їх не розумітимете...

Я не знав, як закінчити, принаймні щоб не зайти за межі ввічливості, але він, здається, знав.

— ...то буду відсталим. Ти це хотів сказати?

— Мабуть, це неважливо, — сказав я. — Врешті-решт, ви ж на пенсії.

— Але я не хочу, щоб мене мали за дурня, — сказав він, і то доволі палко. — Думаєш, Чик Рафферті здивувався, коли я подзвонив і сказав йому продавати «Кавову корову»? Аж ніяк, тому що в нього, безперечно, вже кілька інших великих клієнтів подзвонили й сказали те саме. Дехто з них точно мав інсайдерську інформацію. А іншим просто трапилося жити в Нью-Йорку чи Нью-Джерсі, де вони отримують «Джорнал» у той самий день, коли він вийшов. На відміну від мене, що засів у цьому божому краї.

Я знову задумався, чому він узагалі приїхав сюди (місцевих родичів він точно не мав), але мить не видалась мені слушною, щоб питати.

— Можливо, я був зарозумілий. — Він поміркував над цим, а тоді аж усміхнувся. Я ніби побачив, як сонце пробивається крізь щільний хмарний покрив якогось холодного дня. — Я *таки* був зарозумілий. — Він підняв айфон. — І я *таки* візьму його.

Першим, що мені хотілося сказати, було «дякую», але це прозвучало б дивно. Тому я просто сказав:

— Добре. Я радий.

Він глянув на годинника «Сет Томас» на стіні (а тоді, на мій подив, перевірів час ще й на айфоні).

— Чого б нам не прочитати сьогодні один розділ, коли ми вже витратили стільки часу на розмову?

— Згода, — сказав я, хоча радо лишився б на довше і прочитав би два чи й три розділи.

Ми підбиралися до закінчення «Восьминога» одного дядька на ім'я Френк Норріс, і мені не терпілося дізнатися, як усе розкрутиться. То був старомодний роман, але все одно повний захопливих штук.

Коли скорочений сеанс добіг кінця, я полив хатні квіти містера Геррігена. Це завжди було моєю останньою роботою дня, яку

я виконував усього за кілька хвилин. Підливаючи воду, я бачив, як він грається з телефоном, вмикаючи й вимикаючи його.

— Коли я вже збираюся користуватися цією штукаю, то було б добре, якби ти показав мені, як це робиться, — сказав він. — Для початку, як зробити так, щоб воно не здохло. Я бачу, що рівень заряду вже падає.

— У більшій частині ви розберетеся й самі, — сказав я. — Все доволі легко. А для заряджання в коробці лежить дріт. Просто ввімкніть його в розетку. Я можу показати кілька інших штук, якщо ви...

— Не сьогодні, — сказав він. — Може, завтра.

— Добре.

— Але ще одне питання. Чому я зміг прочитати статтю про «Кавову корову» і подивитися на карту відділень, які пропонують закрити?

Першою відповіддю, що спала мені на думку, була відповідь Едмунда Гілларі про те, чому він лізе на Еверест, про що ми читали в школі: «Бо він існує». Але ця відповідь могла здатися йому нахабною — і певною мірою такою й була.

— Я не розумію.

— Справді? Такий тямущий хлопець, як ти? Думай, Крейгу, думай. Я щойно безплатно прочитав те, за що люди платять добрі гроші. Навіть за цінами підписки «Джорнал», що значно дешевше, ніж купувати його в кіоску, я плачу десь дев'яносто центів за номер. А з оцим... — Він підняв телефон так, як тисячі дітлахів підійматимуть свої на рок-концертах не так багато років по тому. — Тепер ти розумієш?

Коли він так усе описав, я зрозумів, але не знав, що відповісти. Усе звучало...

— Звучить по-дурному, га? — спитав він, зчитавши або моє обличчя, або думки. — Роздавати корисну інформацію — це суперечить усьому, що я розумію про успішне ведення справ.

— Може...

— Може що? Поділися роздумами. Без сарказму. Ти явно знаєш про це більше за мене, тож розкажи, що думаєш.

Я подумав про ярмарок у Фрайбурзі, куди ми з татом їздили раз чи двічі кожного жовтня. Зазвичай ми брали з собою мою подругу Марджі, що жила на нашій вулиці. Ми з Марджі каталися на

атракціонах, а тоді всі втрюх їли смажені тістовички й солодкі сосиски, після чого тато тягнув нас дивитися на нові трактори. Щоб дістатися до сараїв з технікою, треба було пройти повз велетенський намет з бінго. Я розказав містеру Геррігену, що перед тим наметом хлопець із мікрофоном завжди розповідав народу, що перша гра безкоштовна.

Він зважив це.

— Приманка? Думаю, це якоюсь мірою логічно. Кажеш, що можна прочитати одну статтю чи, може, дві або три, а тоді воно... що? Не пускатиме тебе? Казатиме, що коли хочеш гратися далі, то треба заплатити?

— Ні, — визнав я. — Мабуть, тут не так, як у наметі бінго, тому що можна дивитися скільки хочеться. Принаймні наскільки я знаю.

— Але ж це скаженство. Роздавати безкоштовні зразки — це одне, але роздавати всю *крамницю*... — Він пирхнув. — І там же навіть не було жодної *реклами*, ти помітив? А реклами — це величезний шмат прибутку газет і журналів. Величезний.

Він узяв телефон і подивився на своє відбиття у тепер згаслому екрані, а тоді відклав його й глянув на мене з дивною, кислуватою усмішкою.

— Можливо, ми зараз побачили страшенну помилку, Крейгу, якої припустилися люди, що знаються на практичних аспектах такої штуки — і можливих *наслідках* — не краще за мене. Можливо, наближається економічний землетрус. Може бути, що він уже стався. Землетрус, що змінить те, як ми отримуємо інформацію, коли, звідки, а отже — те, як ми дивимося на світ. — Він помовчав. — І як з ним взаємодіємо.

— Я не встигаю за думкою, — сказав я.

— Подивися на все з такого боку. Якщо в тебе заведеться цуценя, ти навчиш його робити свої справи на вулиці, так?

— Так.

— А якби в тебе було не привчене до цього цуценя, ти ж не давав би йому ласощів за те, що воно нагидило у вітальні?

— Звісно, що ні, — сказав я.

Він кивнув.

— Бо так би ти привчав його до поведінки, прямо протилежної бажаній. А коли мова про комерцію, Крейгу, більшість людей схожа на

тих цуценят, яких треба привчити до правильних манер.

Така концепція не подобалася мені тоді й не подобається зараз (я думаю, що принцип «покарання/винагорода» багато говорить про те, як містер Герріген нажив свій статок), але я змовчав. Я побачив його по-новому. Він був наче старий дослідник у новій експедиції, і його розповіді заворожували. І я не думаю, що він по-справжньому намагався мене чогось навчити. Він вчився сам, і, як на людину на дев'ятому десятку, вчився швидко.

— Безкоштовні зразки — це добре, але коли видаєш людям надто багато безкоштовного, нехай то буде одяг чи інформація, надалі вони вже чекатимуть саме цього. Як цуценята, що гидять на підлогу, а тоді дивляться тобі в очі й думають: «Це ти привчив мене до цього». Якби я був на місці «Волл-стріт Джорнал», чи «Таймс», чи навіть клятого «Рідерз Дайджеста»... мене б ця штукенція злякала. — Він знову підібрав айфон. Здавалося, він не може від нього відірватися. — Тут наче прорвало магістраль водогону, тільки з неї б'є не вода, а інформація. Я думав, що йдеться про простий телефон, але тепер розумію... або починаю розуміти...

Він похитав головою, ніби щоб у ній прояснилося.

— Крейгу, а що, як хтось із захищеною інформацією про нові ліки вирішить викласти отак результати досліджень, де їх зможе прочитати весь світ? Це коштуватиме «Апджойну» чи «Юніхему» мільйони доларів. Або, скажімо, якийсь невдоволений персонаж вирішить видати державні таємниці?

— Хіба їх не арештують?

— Можливо. Мабуть. Але зубну пасту до тубика не повернеш, як то кажуть... ой-ой-ой. Ну, не зважай. Біжи краще додому, бо спізнишся на вечерю.

— Уже йду.

— Ще раз дякую за подарунок. Мабуть, я не сильно ним користуватимусь, але збираюся добре про нього подумати. Тобто настільки добре, наскільки зможу. Мої мізки вже не такі меткі, як колись.

— Мені здається, й досі доволі меткі, — сказав я, і то не тому, що намагався підлеститися. А й справді: чому поруч із новинами й відео на ютьюбі не було реклами? Людям же довелося би на неї дивитися,

хіба ні? — Крім того, мій тато завжди каже, що головне — це добрий намір.

— Цей афоризм частіше звучить, ніж до нього прислухаються, — сказав він, а коли побачив мій спантеличений вираз, додав: — Не зважай. Побачимося завтра, Крейгу.

Дорогою додому з пагорба я копав ногою купки останнього в тому році снігу й думав над його словами про те, що інтернет — це наче труба водогону, з якої замість води порскає інформація. Це було справедливо й про татів ноутбук, і про комп'ютери в школі, і про їхніх побратимів по всій країні. Та й, по правді, у всьому світі. Хоч айфон ще був таким новим для містера Геррігена, що він ледве розібрався, як його увімкнути, старий уже розумів потребу залатати прорив у трубі, якщо діловий світ — принаймні як він його розумів — хотів і надалі працювати так, як завжди. Не впевнений, але думаю, що він передбачив пейволи за рік чи два до самої появи такого терміна. Я тоді точно про них не знав — не більше, ніж про те, як обійти зашиті обмеження, що пізніше стане відомим під назвою «джейлбрейк». Потім пейволи з'явилися, але на той час люди справді *звикли* отримувати все задарма і з огидою дивилися на пропозицію почати платити. Люди, що впиралися в пейвол «Нью-Йорк Таймс», просто йшли на сайти CNN чи «Гаффінгтон Пост» (зазвичай ще й пахаючи парою від образи), хоч ті й поступалися якістю журналістики (звісно, якщо ви насправді не хотіли дізнатися про тренд вуличної моди, відомий під назвою «сайдбуб»). Містер Герріген був щодо цього абсолютно правий.

Повечерявши того дня, помивши та поскладавши тарілки, тато розкрив на столі ноутбук.

— Я знайшов дещо нове, — сказав він. — Сайт називається previews.com, і там можна подивитись анонси різних фільмів.

— Справді? Гайда дивитися!

І наступні пів години ми дивилися трейлери фільмів, за котрими раніше треба було йти на якийсь сеанс до кінотеатру.

Якби містер Герріген знав, то повіривав би на собі волосся. Скільки там його лишилося.

Ідучи додому від містера Геррігена в березні 2008 року, я був упевнений, що він точно помилявся щодо одного. «Мабуть, я не сильно ним користуватимуся», — сказав він, але я помітив той вираз на обличчі, коли він дивився на карту «Кавових корів», які мали закрити. І як легко він скористався тим-таки телефоном, щоб подзвонити комусь у Нью-Йорк (як я дізнався пізніше, своєму юристу й управителю, а не брокеру).

Я мав рацію. Містер Герріген добряче користувався тим телефоном. Він був наче стара діва, котра наважилася скуштувати бренді після шістдесяти років непитуцості й стала тихою алкоголічкою за якихось два тижні. Дуже скоро айфон уже завжди лежав на столику біля його улюбленого крісла, коли я приходив по обіді. Бог знає, скільком людям він дзвонив, але мене точно набирав чи не щовечора, коли хотів спитати те чи се про властивості свого нового надбання. Одного разу він сказав, що телефон схожий на старомодний письмовий стіл, повний маленьких шухлядок та гніздечок, які легко не помітити.

Він знайшов більшість шухлядок і гніздечок самотужки (спираючись на численні джерела в інтернеті), але на початку я йому допомагав — можна сказати, сприяв його освіті. Коли він сказав, що його дратує метушлива ксилофонна мелодія, котра вмикалася щоразу, як йому хтось дзвонив, я змінив її на уривок з пісні Теммі Вайнет «Тримайся свого чоловіка». Містер Герріген був у захваті. Я показав, як перевести телефон у тихий режим, щоб той не турбував його під час денної дрімоти, як ставити будильник і як записати повідомлення на випадок, коли йому не хотітиметься відповідати. (Його автовідповідач був взірцем стислості: «Я зараз не беру слухавку. Передзвоню пізніше, якщо це здасться доречним».) Він почав висмикувати дріт стаціонарного телефона, коли лягав поспати вдень, і я дедалі частіше помічав, що він не вмикає його назад. Він прислав мені текстові повідомлення, котрі десять років тому називалися «миттєвими». Він фотографував гриби в полі позаду будинку й пересилав електронною поштою, щоб ідентифікувати. Робив якісь помітки в «Записнику» й знаходив відео виступів улюблених виконавців кантрі.

— Я вранці перевів цілу годину чудового літнього світлого дня, дивлячись виступ Джорджа Джонса, — сказав він мені пізніше того року з сумішню сорому і якоїсь чудернацької гордості.

Я спитав, чого він не візьме й не купить собі ноутбук. Він би тоді зміг робити все, чого навчився на телефоні, на більшому екрані й бачив би Портера Вегонера в усій його ювелірній красі. Містер Герріген тільки похитав головою і засміявся.

— Згинь, сатано. Ти наче навчив мене курити марихуану й насолоджуватися нею, а тепер кажеш: «Якщо сподобалася травичка, то героїн тобі *точно* знайде». Не думаю, Крейгу. Мені цього досить.

І він приязно поплескав по телефону, наче то була яка маленька заснула тваринка. Наприклад, цуценя, котре нарешті привчилося робити свої справи надворі.

Восени 2008 року ми читали «Загнаних коней стріляють, чи не так?», й одного дня містер Герріген оголосив ранній фініш (сказавши, що всі ті танцювальні марафони дуже виснажливі), і ми пішли на кухню, де місіс Гроген залишила тарілку вівсяного печива. Містер Герріген повільно ступав, спираючись на палиці. Я йшов позаду, сподіваючись, що встигну його підхопити, якщо він падатиме.

Він присів, крехнувши й скривившись, і взяв одне печиво.

— Золото, а не Една, — сказав він. — Люблю їх, вони завжди наводять у моїх кишках лад. Наллеш нам по склянці молока, га, Крейгу?

Я заходився наливати й знову згадав про питання, яке постійно забував поставити.

— Містере Герріген, а чому ви переїхали сюди? Ви ж могли б жити будь-де.

Він узяв молоко й підняв його, ніби тостуючи, як завжди, і я повторив жест — як завжди.

— А ти б де жив, Крейгу? Якби, скажімо, міг жити будь-де?

— Може, в Лос-Анджелесі, де знімають кіно. Мабуть, зачепився б за роботу вантажника обладнання, а тоді просунувся б вище. — А тоді я розповів йому велику таємницю: — Може, я міг би писати сценарії.

Я подумав, чи він не засміється, але ні.

— Ну, хтось же мусить їх писати, то чом би й не ти? І ти ніколи не сумував би за домом? Не хотів би побачитися з батьком чи покласти квіти на материну могилу?

— О, я б повертався, — сказав я, але питання — і згадка про матір — мене спантеличили.

— Я хотів почати з нового, чистого аркуша, — сказав містер Герріген. — Як той, хто прожив усеньке життя в місті (я виріс у Брукліні, до того як він став... не знаю, такою собі хатньою рослиною), на останні свої роки хотів вибратися в сільську місцевість, але не в туристичну, як ото Кемден, чи Кастін, чи Бар-Гарбор. Я хотів місця, де дороги й досі ґрунтові.

— Ну, — сказав я, — тоді ви точно вгадали.

Він засміявся і взяв ще печива.

— Знаєш, я подумував про обидві Дакоти... і Небраску... але нарешті вирішив, що то було б занадто. Я доручив помічникові принести мені фотографії багатьох містечок у Мейні, Нью-Гемпширі й Вермонті, а зупинився на цьому. Через пагорб. Звідси видно на всі боки, але ці картини не *виняткові*. Виняткове може приманити туристів, а цього мені якраз не хотілося. Мені тут подобається. Подобається спокій, подобаються сусіди, подобаєшся ти, Крейгу.

Це мене ошчасливило.

— Є й ще дещо. Я не знаю, скільки ти читав про мій трудовий шлях, але коли таки читав або читатимеш у майбутньому, то побачиш: багато хто вважає, що я не добирав засобів, коли пнувсь вгору тим, що заздрісні й інтелектуально нетямущі люди називають «драбиною успіху». Така думка не абсолютно хибна. Я вільно визнаю, що нажив ворогів. Бізнес — він як футбол, Крейгу. Якщо для того, щоб занести м'яч за лінію, треба збити когось із ніг, то саме так і роби, інакше нащо ти взагалі вдягав форму і виходив на бісове поле. Але коли гру завершено — як оце мою, хоч я й тримаю руку на пульсі, — ти знімаєш форму і йдеш додому. Тепер мій дім тут. Це непримітний куточок Америки, з єдиною крамничкою і школою, котру, я відчуваю, скоро закриють. До мене вже не «заскакують випити по одній». Мені не треба ходити на ділові обіди з людьми, котрим завжди, *завжди* чогось від мене треба. Мене не запрошують посидіти на зборах наглядової ради. Не треба ходити на благодійні заходи, від яких мені нудно до сказу, і не треба вставати о п'ятій ранку під звуки сміттєвозів, що навантажуються з баків Вісімдесят Першої вулиці. Мене й поховують тут, на В'язовому кладовищі, між ветеранами Громадянської війни, і мені не доведеться козиряти своїм становищем чи давати хабара якомусь наглядачу за могилами заради хорошого місця. Так стало зрозуміліше?

І так, і ні. Він був для мене таємницею, до самого кінця й пізніше. Але, мабуть, воно так завжди. Я думаю, що ми здебільшого живемо самі. Чи з власного вибору, як він, чи просто тому, що так у світі заведено.

— Начебто, — сказав я. — Принаймні ви не поїхали до Північної Дакоти. Я з цього радий.

Він усміхнувся.

— Я теж. Візьми собі печива на дорогу й перекажуй вітання батькові.

Дедалі менша податкова база не могла й надалі підтримувати нашу маленьку, на шість класних кімнат, школу в Гарлоу, тож вона справді закрилася в червні 2009 року, і переді мною постала перспектива ходити у восьмий клас на іншому боці річки Андроскоггін, в Гейтс-Фолз, разом із сімдесятьма однолітками замість дванадцятьох. Того літа я вперше поцілував дівчину — не Марджі, а її найкращу подругу, Регіну. А ще того літа помер містер Герріген. Його знайшов я.

Я знав, що йому дедалі важче пересуватись, і знав, що він частіше задихується, а іноді тягне кисень із балона, котрий він тепер тримав біля улюбленого крісла; але окрім цих особливостей, які я просто сприйняв за належні, жодних застережень не було. Попередній день минув звичайнісінько. Я прочитав пару розділів з «Мактіга» (спитав, чи можемо ми прочитати ще якусь книжку Френка Норріса, і містер Герріген не заперечував) та полив квіти, а містер Герріген тим часом передивлявся електронну пошту.

Тоді він підвів на мене погляд і сказав:

— Люди потроху добирають.

— Що добирають?

Він підняв телефон.

— Добирають, що це таке. Що він насправді значить. Що він може робити. Архімед сказав: «Дайте мені досить довгий важіль, і я переверну весь світ». Оце і є той важіль.

— Круто, — сказав я.

— Я щойно видалив три реклами різних продуктів і майже десяток листів з політичною агітацією. Не маю сумніву, що моя електронна адреса гуляє скрізь, а також що журнали продають адреси своїх підписників.

— Добре, що вони не знають, хто ви, — сказав я.

Псевдонім містера Геррігена в електронній пошті (йому дуже подобалося мати псевдонім) був *корольпірат1*.

— Якщо хтось стежить за історією моїх пошуків, то їм і не треба знати. Вони й так зможуть дізнатися про мої інтереси й під'їхати до мене на відповідній козі. Моє ім'я їм нічого не дає. А мої інтереси — дають.

— Так, спам набридає, — сказав я й пішов на кухню злити воду з лійки і поставити її в сінях.

Коли я повернувся, містер Герріген притискав кисневу маску до рота й носа і глибоко дихав.

— Це ви взяли у свого лікаря? — спитав я. — Він, теє, прописав вам оце?

Містер Герріген опустил маску й сказав:

— У мене немає лікаря. Чоловіки за вісімдесят можуть їсти стільки рагу з просолоною яловичиною, скільки їм заманеться, і їм уже не потрібні лікарі, якщо в них нема раку. А от тоді лікар стає в пригоді, бо може виписати знеболювальне. — Він думав про щось інше. — Що скажеш про «Амазон», Крейгу? Не річку Амазонку, а компанію.

Тато іноді купував щось на «Амазоні», але я не дуже про нього думав. Я сказав про це містерові Геррігену і поцікавився, чому він питає.

Він вказав на примірник «Мактіга» з серії «Сучасна бібліотека».

— Оце прийшло з «Амазону». Я замовив її з телефона за допомогою кредитки. Ця компанія колись продавала тільки книжки. По правді, була трохи більшою за кооператив «Мама і тато», але скоро може стати найбільшою і наймогутнішою корпорацією Америки. Їхній логотип з усмішкою стане таким же повсюдним, як емблема «шевроле» чи оце-о на наших телефонах. — Він підняв свій, показуючи мені надкушене яблуко. — Чи набридливий спам? Так. Чи стає він тарганом американської торгівлі, що плодиться й скрізь заводиться? Так. Тому що спам працює, Крейгу. Він тягне плуг. У не дуже далекому майбутньому спам зможе вирішувати долю виборів. Якби я був молодшим, то взяв би це нове джерело прибутків за одне місце... — він стис долоню. Через артрит він зміг звести пальці лиш у слабеньку подобу кулака, але я зрозумів суть, — ...і стиснув би.

У містера Геррігена зробився такий погляд, який я іноді бачив у нього і через який радів, що я не в його чорному списку.

— Та ви ще хтозна-скільки років пробудете з нами, — сказав я, блаженно не відаючи того, що то наша остання розмова.

— Може, так, може, ні, але я знову скажу тобі, який я радий, що ти переконав мене залишити його собі. Він дав мені про що подумати. А коли я ночами не можу заснути, він стає мені хорошим товаришем.

— Я теж радий, — сказав я, і так і було. — Треба йти. Побачимося завтра, містере Герріген.

І я його таки побачив, але він мене — ні.

Як завжди, я ввійшов до будинку через сіни й погукав:

— Містере Герріген, я прийшов!

Відповіді не було. Я вирішив, що він, певно, у ванній. Я дуже сподівався, що він там не впав, бо того дня у місіс Гроген був вихідний. Увійшовши до вітальні й побачивши, що він сидить у своєму кріслі — кисневий балон на підлозі, айфон і «Мактіг» на столику поруч, — я розслабився. Тільки його підборіддя лежало на грудях, і він перехилився на один бік. Ніби заснув. Коли так, то він уперше зробив це так пізно пополудні. Зазвичай він дрімав годинку після обіду, а на той час, як я приходив, уже був геть ясноокий і пишнохвостий.

Я підступив ближче й побачив, що його очі не повністю заплющені. З-під повік виднілася нижня дуга райдужки, але її блакить уже не була такою різкою, а більше імристою, вицвілою. Я відчув страх.

— Містере Герріген?

Нічого. Покручені пальці ледве зчеплені на коліні. Одна з палиць і досі спиралася на стіну, але друга лежала на підлозі, ніби він був потягнувся по неї й перекинув. Я зрозумів, що чую мірне шипіння кисневої маски, але не тихе сопіння його дихання — звук, до якого я так звик, що вже майже не помічав його.

— Містере Герріген, що з вами?

Я підійшов ще на кілька кроків і простягнув руку, щоб потрусити за плече й розбудити, але зразу прибрав її. Я до того ніколи не бачив мертвої людини, але подумав, що, мабуть, ось він, перший раз. Знову простягнув до нього руку і цього разу не сахнувся. Я взяв його за плече (страшенно кістляве під сорочкою) і трусонув.

— Містере Герріген, прокиньтесь!

Одна рука впала з коліна й повисла між ногами. Він ще сильніше перехилився набік. Я побачив між губами жовті пеньки зубів, але

вважав, що, перш ніж когось кликати, мушу точно переконатися, що він не просто знепритомнів. У мене був не дуже чіткий, але яскравий спогад про те, як мати читала мені казку про хлопчика, що кричав «Вовк!».

На заанімілих ногах пішов я до загальної вбиральні, котру міс Гроген називала дамською кімнатою, і повернувся з ручним люстерком, що стояло в містера Геррігена на полиці. Я підніс його до рота і носа. Поверхню не затуманив жоден теплий видих. Тоді я й дізнався напевне (хоча, згадуючи зараз, я майже впевнений, що по-справжньому зрозумів ще тоді, коли ота рука впала й повисла між колінами). Я був у вітальні з мерцем. А як він простягне руку і вхопить мене? Звісно, він би такого не зробив, я йому подобався, але я пригадав той вираз очей, коли він сказав (тільки вчора!), що коли був би молодшим, то взяв би це нове джерело прибутків за одне місце і стиснув би. І як він зігнув пальці в кулак, щоб наочно все продемонструвати.

«Ти побачиш: багато хто вважає, що я не добирав засобів», — сказав він.

Мертві не махають руками й не хапають нікого, хіба що у фільмах жахів, — я це знав. Мертві не мають жорстокості, не мають нічого, але я відступив і не зводив з нього очей, поки діставав телефон з кишені й дзвонив батькові.

Тато сказав, що я, мабуть, не помилився, але він про всяк випадок викличе швидку. Чи знаю я, хто лікар містера Геррігена? Я сказав, що лікаря той не мав (а одного погляду на його зуби було достатньо, аби переконатися, що не мав він і дантиста). Я сказав, що дочекаюся швидкої, і так і зробив. Але надворі. Перш ніж піти, я подумав про руку, що звисала між ногами, й про те, чи не повернути її на коліна. І майже зробив це, але кінець кінцем не зміг змусити себе торкнутися її. Вона була б холодна.

Натомість я взяв його айфон. То не була крадіжка. Думаю, що то був смуток, бо мене почало накривати відчуття втрати. Я хотів мати щось від нього. Щось значуще.

ridmi
ТВІЙ УЛЮБЛЕНИЙ КНИЖКОВИЙ

КУПИТИ